

Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидалары мен шарттарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 25 қарашадағы № ҚР ДСМ-207/2020 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 27 қарашада № 21683 болып тіркелді

"Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі (бұдан әрі – Кодекс) 7 - бабының 85) тармақшасына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Осы бұйрыққа қосымшаға сәйкес Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидалары мен шарттары бекітілсін.

2. Мынадай:

1) "Тіндерді (тіннің бөлігін) және (немесе) ағзаларды (ағзаның бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау және тіндерді (тіннің бөлігін) және (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөлігін) транспланттау жөніндегі денсаулық сақтау ұйымдарының тізбесін қалыптастыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 26 маусымдағы № 534 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 11743 болып тіркелген, "Әділет" ақпараттық-құқықтық жүйесінде 2015 жылғы 24 шілдеде жарияланған);

2) "Қазақстан Республикасында тіндерді (тіннің бөлігін) және (немесе) ағзаларды (ағзаның бөлігін) транспланттау бойынша медициналық қызметтерді және донорлар мен реципиенттерге медициналық көмектің басқа түрлерін көрсетуді ұйымдастыру стандартын және Тіндерді (тіннің бөлігін) және (немесе) ағзаларды (ағзаның бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау қағидалары мен шарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2019 жылғы 26 наурыздағы № ҚР ДСМ - 13 бұйрығының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 18415 болып тіркелген, Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкінде 2019 жылғы 27 наурызда жарияланған) күші жойылды деп танылсын.

3. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің Медициналық көмекті ұйымдастыру департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуді;

2) осы бұйрықты ресми жариялағаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің интернет - ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркегеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің Заң департаментіне осы бұйрықтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

4. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау вице-министріне жүктелсін.

5. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрі*

А. Цой

Қазақстан Республикасы
Денсаулық сақтау министрі
2020 жылғы 25 қарашасы
№ ҚР ДСМ-207/2020
бұйрыққа қосымша

Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидалары мен шарттары

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидалары мен шарттары (бұдан әрі – Қағидалар) "Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы" Қазақстан Республикасының 2020 жылғы 7 шілдедегі Кодексі 7 - бабының 85) тармақшасына сәйкес әзірленді және ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидалары мен шарттарын айқындайды.

2. Осы Қағидаларда мынадай терминдер мен анықтамалар пайдаланылды:

1) ағза – белгілі бір функцияны орындайтын организмнің бөлігі;

2) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу – реципиентке трансплантаттау мақсатында донордан бір немесе одан артық ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу;

3) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) дайындау – кейінгі консервациялау мақсатында ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) жұмылдыру бойынша операциялық іс-шара;

4) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) кондициялау – ағзаларды ишемиядан қорғау мақсатында қайтыс болғаннан кейінгі донордың гемодинамика көрсеткіштерін қолдау жөніндегі іс-шаралар кешені;

5) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) консервациялау – ағзалардың (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) тіршілік әрекетін сақтау мақсатында ішкі және сыртқы әсерлерден ағзалардың (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) жасушаларын қорғауды қамтамасыз ететін шаралардың жиынтығы;

6) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) сақтау – трансплантаттау сәтіне дейін ағзалардың (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) жасушаларының тіршілікке қабілеттілігін максималды сақтауға бағытталған іс-шаралардың жиынтығы;

7) ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) тасымалдау – сақтау және трансплантаттау үшін ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) жеткізу бойынша іс-шаралар кешені;

8) ағзалардың (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) қайтыс болғаннан кейінгі донорлығына құқық білдірген азаматтардың тіркелімі (бұдан әрі – Тіркелім) – "Бекітілген халық тіркелімі" (бұдан әрі – БХТ) мемлекеттік ақпараттық жүйесіндегі модуль түрінде құрылған, трансплантаттау мақсатында ағзалардың (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) қайтыс болғаннан кейінгі донорлығынан тірі кезінде бас тарту немесе келісім беру құқығын жүзеге асыруға ерікті түрде ниет білдірген, кәмелетке толған және іс - әрекетке қабілетті адамдардың дерекқоры;

9) мидың біржола семуі – ағзалардың функцияларын қолдау жөніндегі шаралар жүргізілуі мүмкін, мидың бүкіл заттарының семуімен қатар жүретін, ми қызметінің толықтай жоғалуы;

10) денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган (бұдан әрі – уәкілетті орган) - Қазақстан Республикасы азаматтарының денсаулығын сақтау, медицина және фармацевтика ғылымы, медициналық және фармацевтикалық білім беру, халықтың санитариялық-эпидемиологиялық салауаттылығы, дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың айналымы, медициналық қызметтер (көмек) көрсету сапасы саласындағы басшылықты және салааралық үйлестіруді жүзеге асыратын орталық атқарушы орган;

11) донор – реципиентке трансплантаттау үшін донорлық қан, оның компоненттері, өзге донорлық материал (оның ішінде шәует, аналық жасушалар, ұрпақты болу ағзаларының, жыныс жасушаларының, эмбриондардың тіндері), сондай-ақ ағзалары (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіні (тіннің бөлігі) алынатын адам, адамның мәйіті, жануар;

12) донорлық ұйым – трансплантаттау мақсатында мейіттерден ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу және консервациялау жүзеге асырылатын денсаулық сақтау ұйымы;

13) иммунологиялық типтеу жүргізу жүйесі (бұдан әрі – HLA-жүйесі) - адам лейкоциттерінде орналасқан және ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау кезінде донор мен реципиенттің тіндік үйлесімділігін айқындайтын антигендер жүйесі;

14) мультипәндік топ - пациент организмнің функциялары мен құрылымдарының бұзылу сипатына, оның клиникалық жай-күйінің ауырлығына байланысты қалыптасатын әр түрлі мамандар тобы;

15) өңірлік трансплантаттау орталығы – ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау және трансплантаттау бойынша қызметтер көрсететін Қазақстан Республикасы облыстарының, республикалық маңызы бар қалаларының және астанасының денсаулық сақтау басқармаларына ведомстволық бағынышты денсаулық сақтау ұйымы;

16) өңірлік трансплантаттаушы үйлестіруші – Транспланттау жөніндегі үйлестіру орталығының штаттық қызметкері болып табылатын, облыстық орталықтарда, республикалық маңызы бар қалаларда және астанада ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау саласындағы медициналық ұйымдардың ведомствоаралық өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін дәрігер;

17) республикалық транспланттау орталығы – ғылыми-зерттеу институттарының және ғылыми орталықтардың базасында республикалық маңызы бар қалаларда және астанада ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау және ағзаларды (ағзаның бөлігін) және трансплантаттау бойынша қызметтер көрсететін, уәкілетті органға ведомстволық бағынышты денсаулық сақтау ұйымы;

18) республикалық трансплантаттаушы үйлестіруші - Транспланттау жөніндегі үйлестіру орталығының штаттық қызметкері болып табылатын, өңірлік трансплантаттаушы үйлестірушілердің жұмысын үйлестіруді және Қазақстан Республикасындағы трансплантаттау қызметі мәселелері бойынша медициналық ұйымдардың тиімді ведомствоаралық өзара іс-қимылын қамтамасыз ететін дәрігер;

19) реципиент – донорлық қан немесе одан бөлінген компоненттер және (немесе) препараттар құйылатын, еркектің немесе әйелдің донорлық материалы (шәует, аналық жасуша, эмбриондар) енгізілетін не донордан алынған ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін), сондай - ақ жасанды ағзаларды (ағзаның бөлігін) трансплантаттау жүргізілетін пациент;

20) стационарлық трансплантаттаушы үйлестіруші – донорлық ұйымның штаттық қызметкері болып табылатын және сәйкес облыстағы, республикалық маңызы бар

қаладағы, астанадағы трансплантаттау қызметін үйлестіру мәселелері бойынша өңірлік трансплантаттаушы үйлестірушінің қарамағындағы дәрігер;

21) тін – бірдей құрылымы, функциялары және шығу тегі бар жасушалар мен жасушааралық заттың жиынтығы;

22) тіндік типтеу зертханасы (HLA-зертхана) – донорлық, қанды, оның компоненттері мен препараттарын дайындау саласындағы қызметті жүзеге асыратын, мемлекеттік медициналық ұйымдардың жанындағы құрылымдық бөлімше;

23) тіндік үйлесімділік - ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау кезінде донор мен реципиенттің үйлесімділігін айқындайтын HLA жүйесінің ерекше антигендері бойынша донор мен әлеуетті реципиент тіндерінің ұқсастығы;

24) трансплантаттау – ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) организмдегі басқа жерге немесе басқа организмге қондыру;

25) трансплантаттау бригадасы – "жалпы хирургия" мамандығы бойынша сертификаты бар және "трансплантология" мамандығы бойынша қайта даярлаудан өткен, ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) дайындау, алу, консервациялау, сақтау және тасымалдау бойынша даярлаудан және (немесе) қайта даярлаудан өткен дәрігерлердің тобы, сондай-ақ жоғарыда аталған іс-шараларды толыққанды өткізу үшін көмегі қажет басқа мамандар;

26) Трансплантаттау жөніндегі үйлестіру орталығы – ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттауды үйлестіру және сүйемелдеу мәселелерімен айналысатын, ережесі уәкілетті органмен бекітілетін денсаулық сақтау ұйымы;

27) ықтимал реципиент – ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттауға мұқтаж пациент;

3. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, консервациялау, сақтау, тасымалдау және ауыстырып салу медициналық қызмет бейініне сәйкес ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау қызметтерін көрсету жөніндегі медициналық қызметті жүзеге асыруға лицензиясы болған кезде мемлекеттік медициналық ұйымдарда (донорлық ұйымдар мен транспланттау орталықтары) жүзеге асырылады.

4. Трансплантаттау жөніндегі қызметтер, сондай-ақ, жан-жақты медициналық тексеруді қоса, медициналық көмек Кодекстің 196 - бабының 1-тармағына және 3 - тармағының 10) тармақшасына сәйкес тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде көрсетіледі.

2-тарау. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) тірі кезіндегі донордан алу, консервациялау және трансплантаттау тәртібі мен шарттары

5. Он сегіз және одан жоғары жастағы, іс-әрекетке қабілетті, реципиентпен генетикалық байланыста болатын және (немесе) онымен тіндік үйлесімдігі бар, кейінгі транспланттау үшін ағзаларды (ағзалардың бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алуға нотариат куәландырған жазбаша келісімін білдірген адам ағзаның (ағзалардың бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тіннің бөлігінің) тірі кезіндегі донор бола алады.

6. Транспланттау орталықтарына жоғары технологиялық және (немесе) мамандандырылған медициналық көмек ұсыну үшін жоспарлы емдеуге жатқызуға жіберу Емдеуге жатқызу бюросы порталы арқылы жүзеге асырылады.

7. Транспланттау үшін тірі кезіндегі донордан алынуы денсаулықтың біржола бұзылуына алып келмейтін жұп ағзаның бірі, ағзаның бөлігі немесе тін ғана алынуы мүмкін.

Тірі кезіндегі донор уәкілетті орган белгілеген тәртіппен Кодекстің 210 – бабының 3 - тармағының сәйкес жан-жақты медициналық зерттеп-қараудан өтуге тиіс.

8. Тірі кезіндегі донор және ықтимал реципиент ағзалар мен тіндердің тіндік үйлесімділігін анықтау үшін HLA - зертханаға жіберіледі, олардың нәтижелері зерттеуге жіберген транспланттау орталығына тапсырылады.

Зерттеу нәтижелерін емдеуші дәрігерге шұғыл тапсыру қажеттілігінде "Дербес деректер және оларды қорғау туралы" 2013 жылғы 21 мамырдағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес құпиялық нормаларын сақтай отырып, зерттеу нәтижелерінің электрондық нұсқасы пайдаланылады. Зерттеу нәтижелерін тірі кезіндегі донорға немесе ықтимал реципиентке, сондай-ақ олардың туыстарына, жұбайына (зайыбына) беруге жол берілмейді.

9. Ықтимал реципиент пен тірі кезіндегі донор арасында генетикалық байланысты орнату үшін Этикалық комиссия құрылады, оның құрамы мен ережесін уәкілетті орган Кодекстің 210 - бабының 4-тармағына сәйкес бекітеді.

10. Тірі кезіндегі донордың және ықтимал реципиенттің ағзаларының (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тіндерінің (тіннің бөлігінің) болжамды тіндік үйлесімділігі туралы шешімді транспланттау орталықтың бейінді маман (трансплантолог) талдау жүргізу және ағзалардың (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) үйлесімділігі бойынша зерттеу нәтижелерін салыстыру арқылы қабылдайды.

11. Ықтимал реципиент пен тірі кезіндегі донордың келісімі медициналық қызметкерлер өмірлік көрсетілімдер бойынша хирургиялық араласуға кіріскен және пациенттің өмірі мен денсаулығына қауіп төндіруіне байланысты оны тоқтату мүмкін болмаған жағдайларды қоспағанда, кері қайтарып алынады.

12. Тірі кезіндегі донордан транспланттау үшін ағзаны (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алып және дайындағаннан кейін оған ресімделген стационарлық науқастың уәкілетті орган Кодекстің 7 - бабының 31) тармақшасына

сәйкес әзірлеген және бекітілген нысан бойынша медициналық картасында сәйкес жазба жасалады.

13. Донорлық ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу және ауыстырып қондырудан кейін пациентті шығару кезінде донор мен реципиент тұратын облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың және астананың денсаулық сақтауды мемлекеттік басқарудың жергілікті органдарына Кодекстің 7 - бабының 31) тармақшасына сәйкес уәкілетті орган әзірлеген және бекіткен нысан бойынша ағзаның (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) реципиенті және доноры туралы хабарлама жіберіледі.

Хабарламаны емдеуші трансплантолог дәрігер жасайды, ол трансплантаттау орталығының мөрімен куәландырылады.

14. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау кезінде:

1) адамнан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) мәжбүрлеп алуға;

2) адамды өз ағзасын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тінін (тіннің бөлігін) беруге мәжбүрлеуге;

3) адам ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) сатып алу - сатуға;

4) кәмелетке толмаған немесе іс-әрекетке қабілетсіз адам болып табылатын тірі кезіндегі донордан немесе қайтыс болғаннан кейінгі донордан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алуға;

5) денсаулық жағдайы, жасы немесе өзге де себептер бойынша өзінің жеке басы туралы деректерді хабарлай алмаған және қайтыс болуды растау кезінде жеке басы анықталмаған адамдардан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алуға жол берілмейді.

3-тарау. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) қайтыс болғаннан кейінгі донордан алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау және трансплантаттау тәртібі мен шарттары

15. Реципиентке трансплантаттау мақсатында ағзалары (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндері (тіннің бөлігі) пайдаланылуы мүмкін, мидың біржола семуі расталған, он сегіз жастағы және одан асқан адам ағзалардың (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) қайтыс болғаннан кейінгі доноры бола алады.

16. Қайтыс болғаннан кейінгі донордан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алуды, консервациялауды,

сақтауды және тасымалдауды донорлық ұйымдардағы трансплантаттау бригадасының дәрігерлері клиникалық хаттамаларға және санитариялық қағидаларға сәйкес жүзеге асырады.

17. Қайтыс болғаннан кейінгі донордан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алу және консервациялау:

1) құрамында реанимация және қарқынды терапия, нейро - консульттік бөлімшесі (орталығы) немесе неврология, нейрожарақат, нейрохирургия бөлімшелері бар;

2) астанада, республикалық, облыстық және аудандық маңызы бар қалаларда орналасқан донорлық ұйымдарда жүзеге асырылады.

18. Кейінгі трансплантаттау үшін ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алуды жүргізетін адамдардың мидың біржола семуін растауға қатысуына тыйым салынады.

19. Мидың біржола семуі расталғаннан кейін консилиумның төрағасы донорлық ұйымның басшысы мен өңірлік трансплантаттаушы үйлестірушіні хабардар етеді. Одан кейін өңірлік трансплантаттаушы үйлестіруші әлеуетті донор туралы республикалық трансплантаттаушы үйлестірушіге хабар береді.

20. Өңірлік трансплантаттаушы үйлестіруші ықтимал донордың жеке басын сәйкестендіруден кейін оның деректерін донорлар мен реципиенттерді есепке алудың медициналық ақпараттық жүйесіне (бұдан әрі – ДРЕМАЖ) енгізеді және бас миының біржола семуі туралы қорытындыны бекітеді.

21. Республикалық трансплантаттаушы үйлестіруші БХТ Тіркелімнің дерекқорын азаматтың трансплантаттау мақсатында ағзаның (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) қайтыс болғаннан кейінгі донорлығы мәселесі ойынша тірі кезінде ерік білдіруін тексереді. Тексеру нәтижелері туралы сәйкес өңірдің өңірлік трансплантаттаушы үйлестірушісін хабардар етеді және оған Тіркелімнен алған анықтаманы жолдайды.

22. Қайтыс болған дамның ағзаларын (ағзасының бөлігін) және (немесе) тіндерін (тінінің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алуға тірі кезінде келісім беруі жағдайында, емдеуші дәрігер пациенттің (әлеуетті донордың) қайтыс болғаны туралы жұбайын (зайыбын) және (немесе) жақын туыстарын хабардар еткеннен кейін олармен сөйлесуге трансплантаттаушы үйлестіруші және психолог кіріседі, олар ағзаның (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) қайтыс болғаннан кейінгі донорлығы мәселесі бойынша қайтыс болған адамның ерік білдіруі туралы хабарлайды.

23. Қайтыс болған адамның ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алуға келесі жағдайларда:

1) егер алу кезінде медициналық ұйым бұл тұлғаның ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) алуға келіспеуі туралы тірі кезінде мәлімдегеніне қатысты хабардар етілген болса;

2) егер алу кезінде медициналық ұйым қайтыс болған адамның қайтыс болуынан кейін жұбайы (зайыбы), ол болмаған жағдайда – жақын туыстарының бірі оның ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) алуға келіспеуі (оның ішінде қайтыс болған адамның тірі кезінде келісім беруі жағдайында) туралы хабардар етілген болса;

3) шетелдіктерге және азаматтығы жоқ тұлғаларға трансплантаттау үшін қайтыс болғаннан кейінгі донордан жол берілмейді.

24. Қайтыс болғаннан кейінгі донордың ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алуға келесі жағдайларда:

1) қайтыс болған адамның жұбайының (зайыбының), ол болмаған жағдайда – жақын туыстарының бірінің мәлімденген жазбаша келіспеуінің бір уақытта болмауымен, ағзаларын (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерін (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алуға осы тұлғаның тірі кезінде келісім беруінің болуы жағдайында;

2) адамның тірі кезінде ерік білдіруі белгісіз жағдайда – қайтыс болған адамның жұбайының (зайыбының), ол болмаған жағдайда – жақын туыстарының бірінің әлеуетті донордың қайтыс болуы туралы хабарлау кезінен бастап үш сағаттың ішінде мәлімденген жазбаша келісімі болған кезде жолберіледі.

Бұл ретте қайтыс болған адамның басқа жақын туыстарының бір уақытта келіспеуі (келіспеулері) жағдайында ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алуға жол берілмейді.

25. Осы Қағидалардың 24 - тармағында қарастырылған ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу мүмкіндігі туралы мәселе шешілгеннен кейін өңірлік трансплантаттаушы үйлестіруші клиникалық хаттамаға сәйкес қайтыс болғаннан кейінгі донорды қосымша тексеруді ұйымдастырады.

26. Инфекциялар және ағзаның (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) донорлығы үшін басқа медициналық қарсы көрсетілімдер болмаған жағдайда өңірлік трансплантаттаушы үйлестіруші республикалық трансплантаттаушы үйлестірушіні хабардар етеді және оған:

қайтыс болған адамның жұбайының (зайыбының), ол болмаған жағдайда – жақын туыстарының бірінің оның ағзаларын (ағза бөлігін) және (немесе) тіндерін (тін бөлігін) алуға жазбаша келісімінің;

мидың бір жола семуін растау туралы қорытындының;

Кодекстің 7 - бабының 31) тармақшасына сәйкес уәкілетті орган бекіткен нысан бойынша стационарлық науқастың медициналық картасынан үзінді көшірменің электрондық көшірмелерін жібереді.

27. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау мақсатында алудан бұрын донорлық ұйымның мамандары клиникалық хаттамаға сәйкес ықтимал донорды кондициялауды жүргізеді.

28. Республикалық трансплантаттаушы үйлестіруші стационарлық науқастың (қайтыс болғаннан кейінгі донордың) медициналық картасынан үзінді көшірмені трансплантаттау орталықтарының үйлестірушілеріне жібереді.

Трансплантаттау орталықтары 1 (бір) сағаттың ішінде ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу туралы шешім қабылдайды.

29. Трансплантаттау орталықтарының оң шешім қабылдаған және ұшуға (шығуға) трансплантаттау бригадаларының бейінді мамандарының тізімін алған жағдайда республикалық трансплантаттаушы үйлестіруші әуе көлігін жұмылдыру мен халыққа шұғыл медициналық көмек көрсететін ұйымға (бұдан әрі – медициналық авиация ұйымы) өтінім жолдайды және осы Қағидаларға 1 - қосымшаға сәйкес донорлық ұйымға ұшу (шығу) үшін тізім бойынша трансплантаттау бригадасының құрамын береді.

Өтінім берілген сәттен бастап 3 (үш) сағаттың ішінде медициналық авиация ұйымы автокөлік ұсынады және трансплантаттау бригадасының ұшуын (шығуын) ұйымдастырады.

30. Трансплантаттау жөніндегі үйлестіру орталығы медициналық авиация ұйымы мен бірге өзара әрекет жасау арқылы донорда бас миының біржола семуі расталған сәттен бастап 24 сағаттан кешіктірмей, ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, консервациялау, сақтау және тасымалдау трансплантаттау үшін донорлық ұйымға трансплантаттау бригадасының келуін ұйымдастырады.

31. Осы Қағидаларға 2 - қосымшаға сәйкес қажетті жабдықпен және жарақтандырумен трансплантаттау бригадасын тасымалдау, сондай-ақ донорлық ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін), биоматериалдарды тасымалдау және оларды Қазақстан Республикасының аумағындағы сәйкес медициналық ұйымдарға жеткізу Кодекстің 121 - бабының 4 - тармағына сәйкес жерүсті және әуе көлігімен медициналық авиация ұйымымен жүзеге асырылады.

32. Донорлық ұйым трансплантаттау бригадасының келуіне:

операция жасау залын дайындауды;

ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу кезінде кезекші патологоанатомның және (немесе) сот - медициналық сарапшының қатысуын;

медициналық авиация әуе көлігінің 12 сағаттан артық кеш ұшып шығуы жағдайында сәйкес өңірдің трансплантаттаушы үйлестірушісімен бірлесіп әлеуетті донордың қан үлгілерін тіндік типтеу зертханасына жеткізуді қамтамасыз етеді.

33. Трансплантаттау бригадасы келгеннен кейін донорлық ұйымның әкімшілігі растайтын (ұшу және медициналық) құжаттарға және Трансплантаттау жөніндегі үйлестіру орталығымен айқындалатын трансплантаттау орталығымен кондициялау қызметтерін төлеу үшін қоса атқару шартына қол қояды және мөр басады.

34. Трансплантаттау бригадасы трансплантаттау мақсатында ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алудан бұрын қажет жағдайда донордың

ағзасының (ағзасының бөлігінің) және (немесе) тінінің (тінің бөлігінің) экспресс-биопсиясы мен патоморфологиялық зерттеуді орындаумен, донорлық ағзалардың (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) функционалдық жарамдылығын алдын ала интраоперациялық бағалауды жүргізеді. қайтыс болғаннан кейінгі донор ағзаларына (ағзасының бөлігін) және (немесе) тіндеріне (тінінің бөлігін) патоморфологиялық зерттеу мен экспресс - биопсия жүргізуді донорлық ұйым қамтамасыз етеді.

35. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) алу туралы түпкілікті шешімді трансплантаттау бригадасының мамандары қабылдайды.

36. Трансплантаттау үшін ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) алу трансплантаттау бригадасының мамандарымен жүзеге асырылады.

Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) алудан кейін хирургиялық жараны тігу донорлық ұйымның мамандарына жүктеледі.

37. Алынған ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тінің бөлігі) алынған сәттен бастап 6 - 12 сағаттың ішінде тиісті таңбасы және температуралық режимі (0 - 4° С) бар стерильді, биоинертті, ақаусыз және герметикалық жабылатын контейнерлерге немесе ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) сақтауға және тасымалдауға арналған арнайы аппараттарға орналастырылады.

38. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) сақтауға және тасымалдауға арналған контейнерлер өзге мақсаттарда пайдаланылмайды.

39. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) консервациялауға арналған ерітінділер кем дегенде айына бір рет мерзімді микробиологиялық зерттеуге жатады.

40. Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) дайындау, алу және консервациялау аяқталғаннан кейін трансплантаттау бригадасының дәрігерлері уәкілетті органмен Кодекстің 7 - бабының 31) тармақшасына сәйкес әзірленген және бекітілген нысан бойынша Трансплантаттау мақсатында донордан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тінің бөлігін) алу туралы актіні (бұдан әрі - алу туралы акті) толтырады.

41. Алу туралы актінің бір данасы нысан бойынша донорға ресімделген стационарлық науқастың медициналық картасына жапсырылады және алынған ағзаның (ағзаның бөлігінің) және (немесе) тінің (тінің бөлігінің) әрбір бірлігіне бір данадан қоса беріледі.

42. Трансплантаттау үшін жарамсыз деп танылған ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тінің бөлігі) дайындау, алу, консервациялау, сақтау және тасымалдаудан кейін патологиялық-анатомиялық зерттеулерден өткізілген соң Санитариялық қағидаларға сәйкес кәдеге жаратылады.

43. Республикалық трансплантаттаушы үйлестіруші донордың ағзалары (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндері (тінінің бөлігі) үшін ықтимал реципиенттерді іріктеуді

осы Қағидаларға 3 - қосымшаға сәйкес автоматтандырылған режимде ДРЕМАЖ арқылы жүргізеді.

44. Іріктеу нәтижесінде жүректі, өкпені және бауырды трансплантаттауға арналған 20 (жиырма) ықтимал пациенттің тізімі қалыптастырылады және транспланттау орталықтарына жіберіледі.

45. Ағзаны (жүректі, өкпені, бауырды) қайтыс болғаннан кейінгі донордан ықтимал реципиентке трансплантаттау ДРЕМАЖ кезектілікке сай жүргізіледі, ал бүйректі трансплантаттау кезінде қосымша тіндік үйлесімділік есепке алынады.

46. Бүйректі ауыстырып қондыруға қайтыс болғаннан кейінгі донор мен реципиенттің тіндік үйлесімділігі осы Қағидаларға 3 - қосымшаға сәйкес ДРЕМАЖ арқылы автоматтандырылған режимде, ағзаның (ағза бөлігінің) және (немесе) тіндердің (тін бөлігінің) үйлесімділігі бойынша зерттеу нәтижелерін салыстыру арқылы анықталады.

Бұдан әрі лейкоциттік антиденелердің теріс титрі бар ықтимал реципиенттердің қан үлгілері жеке үйлесімділікке (кросс-матч) зерттеледі. Оның нәтижелері бойынша ДРЕМАЖ бүйректі ауыстырып қондыруға ең көп балл санын жинаған бірінші 20 (жиырма) адамнан тұратын ықтимал реципиенттердің тізімі қалыптастырылады және республикалық трансплантаттаушы үйлестірушімен трансплантаттау орталықтарына жіберіледі. Донорлық ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тіннің бөлігі) бөлінген трансплантаттау орталықтары ДРЕМАЖ іріктеген ықтимал реципиенттерді шақырады, консультациялар, тексеру жүргізеді, трансплантаттауды жүргізу үшін қарсы көрсетілімдерді айқындайды және стационарға емдеуге жатқызу туралы шешім қабылдайды.

47. Ықтимал реципиентті қайтыс болғаннан кейінгі донордан ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) трансплантаттау үшін стационарға емдеуге жатқызу трансплантаттау орталығының консилиумының қорытындысы бойынша шұғыл тәртіппен жүргізіледі.

48. Трансплантаттаудан кейін реципиентті ауруханадан шығару кезінде емдеуші трансплантолог дәрігер реципиент тұратын облыстың, республикалық маңызы бар қаланың немесе астананың денсаулық сақтауды мемлекеттік басқарудың жергілікті органына реципиент туралы хабарлама жібереді және медициналық-санитариялық алғашқы көмек көрсету деңгейінде пациентті қадағалап қарау мен жүргізілген операция нәтижелерін бағалау үшін қайта емдеуге жатқызу шарттарын айқындайтын ұсынымдар береді.

49. Осы Қағидалардың қолданысы биомедициналық мақсаттарда пайдалану үшін репродуктивті тіндерді (жыныстық жасушаларды), сондай-ақ, қанды, оның компоненттерін, гемопоздтік дің жасушаларын, адамның және (немесе) жануар организмнің жасушаларын қамтитын адамның өсіп-өнуіне қатысты ағзаларға (ағзаның бөлігіне) және (немесе) тіндерге (тіннің бөлігіне) қолданылмайды.

4) _____

5) _____

6) _____

7) _____

8) _____

Алуға жоспарланған ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тіннің бөлігі) (қажеттінің астын сызу): жүрек, өкпе, бауыр, бүйрек, ұйқы безі, ішек, көз, басқа ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тіннің бөлігі):

Транспланттау бригадасының құрамы:

Маманның Т.А.Ә. (бар болса)	Мамандығы	Медициналық ұйымның атауы	Ескертпе
Өтінімді алу күні және уақыты	Өтінім орындауға қабылданды (күні және уақыты)		Қабылдаманбаған болса, себебі

Тапсырыс берушінің жауапты тұлғасы:

(қолы, Т.А.Ә. (бар болса))

М.О

Орындаушының жауапты тұлғасы:

(қолы, Т.А.Ә. (бар болса))

М.О

Тапсырыс берушінің оперативті өтінімнен бас тартуы туралы ақпарат:

Бас тарту уақыты	Себебі	Ескертпе
------------------	--------	----------

Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке транспланттау қағидаларға

2-қосымша

Нысан

Транспланттау бригадаларын жабдықтау үшін пайдаланылатын медициналық мақсаттағы бұйымдар және медициналық техниканың тібесі*

Жабдықтың
габариттері (см)

Р/с №	Атауы	Өлшем бірлігі	Саны	биіктігі	ені	ұзындығы	Бірлігінің салмағы (кг)
Жүректі және (немесе) өкпені тасымалдау							
1	Жүректі және (немесе) өкпені сақтауға және тасымалдауға арналған аппарат	жиынтық	2	96	53	66	30
2	Жүректі және (немесе) өкпені сақтауға және тасымалдауға арналған аппаратқа шығын материалдары бар жинақ	жиынтық	1	47	45	70	6
3	Жүректі және (немесе) өкпені сақтау және тасымалдауға арналған аппаратқа шығын материалдары бар жинақ	жиынтық	1	47	45	80	10
4	Құрал-саймандар жинағы	жиынтық	1	30	35	55	15
5	Құрал-саймандар жинағы	жиынтық	1	30	40	75	20
6	Құрал-саймандар жинағы	жиынтық	1	30	53	70	15
7	Құрал-саймандар жинағы	жиынтық	1	60	25	70	15
8	Термоконтейнерлер (Жүректі және (немесе) өкпені сақтауға және тасымалдауға арналған аппаратсыз шығу жағдайында)	жиынтық	2	40	23	38	20
9	Кустодиол ерітіндісі	литр	20	40	23	38	25
10	Электрокоагулятор	жиынтық	1	25	46	50	40
Бүйректі тасымалдау							
11	Бүйрекке арналған термоконтейнер	дана	1	40	23	38	3
12	Құрал-саймандардың үлкен хирургиялық жинағы	дана	1	52	25	65	20
13	Кустодиол ерітіндісі	литр	20	40	23	38	25
14	Стерильді мұз	қаптама	30	40	23	38	20
15	Электрокоагулятор	дана	1	25	46	50	40
Бауырды тасымалдау							
16	Бауырға арналған термоконтейнер	контейнер	1	40	23	38	3
17	Құрал-саймандардың үлкен хирургиялық жинағы	дана	1	52	25	65	20
18	Құрал-саймандардың үлкен хирургиялық жинағы	дана	1	52	25	65	20
19	Электрокоагулятор	дана	1	25	46	50	40
20	Стерильдік мұз	қаптама	30	40	26	40	20
21	Стерильдік мұз	қаптама	30	40	23	38	20
22	Кустодиол	литр	20	40	23	38	25
Басқа ағзалар (ағзаның бөлігі) және (немесе) тіндер (тіннің бөлігі)							
23	Көру ағзасын энуклеациялауға және тасымалдауға арналған темір бикстегі құрал-саймандар жинағы	жинақ	1	20	50	50	10
24	Физиологиялық ерітіндісі бар көру ағзаларына арналған контейнер, 10 мл	дана	1	10	10	20	0,1

Ескертпе:

*Қызметті көрсету кезеңінде ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу көлеміне байланысты трансплантаттау бригадалары тиісті

трансплантаттау орталығымен медициналық мақсаттағы бұйымдармен және медициналық техникамен (ММБ) жабдықталады.

Ағзаларды (ағзаның бөлігін) және (немесе) тіндерді (тіннің бөлігін) алу, дайындау, сақтау, консервациялау, тасымалдау, донордан реципиентке трансплантаттау қағидаларға
3-қосымша
Нысан

Трансплантаттау үшін ДРЕМАЖ жүйесінде донор-реципиент жұбын іріктеу индикаторлары

Салмақ коэффициенттері (балдар)

Бүйрек

Атауы	Басымдығы	Коды	Салмағы
Шұғыл мәртебе (ургент)	1	URGENT	160000000
Толық үйлесімділік (Fullhouse, Донордың HLA = реципиенттің HLA)	2	SKOP	80000000
Бала	3	DITE	40000000
Ұзақ күтуші (> 3 жыл)	4	DOBAZ	10000000
Антиденелер тобы	5	SPRA	1000000
Қан топтарының үйлесімділігі	6	KOMPKS	100000
Үйлесімділік индексі (HLA)	7	IKOP	10000
Сплиттегі әйкестіктер саны (HLA)	8	PSPLIT	1000
Қан топтарының сәйкестігі	9	SHOKS	100
Антиденелер проценттері	10	PPRA	1

Жүрек, өкпе

Атауы	Басымдығы	Коды	Салмағы
Қан топтарының үйлесімділігі	1	KOMPKS	100000
Шұғыл мәртебе	2	URGENT	1000
Қан топтарының сәйкестігі	3	SHOKS	100

Бауыр

Атауы	Басымдығы	Коды	Салмағы
Қан топтарының үйлесімділігі	1	KOMPKS	100000
Шұғыл мәртебе (бауырды қайта транспланттау, фульминантты гепатит, гепатоцеллюлярлық карцинома және басқалар)	2	URGENT	1000
MELD	3		100

Қан топтарының сәйкестігі Қан топтарының үйлесімділігі

Донор	Реципиент
A	A
O	O
B	B

AB	AB

Донор	Реципиент
A	A, AB
O	O, A, B, AB
B	B, AB
AB	AB

Үйлесімділік индексі

ИК	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
A	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2
B	0	0	0	1	1	1	2	2	2	0	0	0	1	1	1
DR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1

Антиденелер тобы

ИК	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
A	0	1	2	0	1	2	0	1	2	0	1	2
B	2	2	2	0	0	0	1	1	1	2	2	2
DR	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2

PRA және үйлесімділік индексі арасындағы байланыс, қатынас

Топ	PRA (антиденелер)	Үйлесімділік индексі
1	80 - 100%	≤ 17
2	20-79%	≤ 17
3	0-19%	кез келген мән (≤ 26)
4	20-79%	> 17
5	80 - 100%	> 17